

ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Transformation Leadership Indicators in Ethics for the Primary School
Administrators under the Office of the Basic Education

ธนกฤต ธรรมวนิชย์*

Tanakrit Tamwanich

ดร.ชัตติยา ดวงสำราญ**

Dr.Khattiya Duangsamran

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อทดสอบโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อระบุองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้และค่าน้ำหนักของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 379 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือรักษาการ โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 379 คน หัวหน้างานโรงเรียนละ 2 คน จำนวน 758 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,137 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .98 2)แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างใช้เก็บรวบรวมข้อมูลใน ปี พ.ศ. 2563 สถิติที่ใช้ใน

* นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

E-mail: C.tamwanich@gmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย พบว่า

1) ตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของทุกตัวบ่งชี้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.51 - 4.75 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 3.15 - 19.40 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมสามารถคัดสรรไว้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทุกตัวเนื่องจากมีค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 และมีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า 20 %

2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลทั้ง 4 โมเดล พบว่าโมเดลการวัดแต่ละองค์ประกอบที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและผลการวิจัยที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก และแสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เชิงจริยธรรม การสร้างแรงบันดาลใจเชิงจริยธรรม การกระตุ้นทางปัญญาเชิงจริยธรรม และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเชิงจริยธรรม เป็นโมเดลที่มีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ขององค์ประกอบทุกองค์ประกอบมีค่าเป็นบวกตั้งแต่ค่าตั้งแต่ 0.91-0.95 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เรียงลำดับจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากไปหาน้อย คือ การกระตุ้นทางปัญญาเชิงจริยธรรม (SL) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 การสร้างแรงบันดาลใจเชิงจริยธรรม(ML) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเชิงจริยธรรม (CL) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.93 และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เชิงจริยธรรม (IL) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.91 ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของทั้ง 4 องค์ประกอบมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

4) ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลใน 4 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษานำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ด้วยมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้น

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้ , ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรม , ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this study are 1) to study an appropriate indicator of primary school director's moral change under the Office of the Basic Education Commission. 2) to test the model of indicator of primary school director's moral change under the Office of the Basic Education Commission. 3) to identify the main and minor elements indicator and

weighing of primary school director's moral change under the Office of the Basic Education Commission. 4) to study the guidelines developing primary school director's moral change under the Office of the Basic Education Commission by using Mixed Methods Research. The samples of this study are 379 primary schools under the Office of the Basic Education Commission. The information providers in total are 1,137 consisting of 379 directors/ acting for directors, 1 for each school, and 758 supervisors 2 for each school.

Research instruments are 1) questionnaires about primary school director's moral change under the Office of the Basic Education Commission of which reliability is .98. 2) structured interviews of the year 2020, statistics used in data analysis are frequency, percentage, average, standard deviation (S.D.), and Confirmatory Factor Analysis: CFA by using statistic application.

The research revealed that

1) the average of the indicator of primary school director's moral change under the Office of the Basic Education Commission is between 3.51 – 4.75 and the distribution coefficient is between 3.15 – 19.40 which showed that the appropriate indicator can be selected for all kinds of Structural Relationship Model because of the average is equal or over 3.00 and the distribution coefficient is equal or under 20%. 2) the result of all 4 models' CFA showed that all models developed from the theory and the research result which well correspond to the empirical data and revealed that all 4 elements, Moral Idealized Influence, Moral Inspiration Motivation, Moral Intellectual Stimulation, and Moral Individualized Consideration, are Structural Relationship Model of primary school director's moral change under the Office of the Basic Education Commission. 3) The factor loading of all elements is positive, 0.91-0.95, and showed that the statistical significance is at 0.1 level which is sorted from factor loading in descending order First, Moral Intellectual Stimulation is 0.95. Second, Moral Inspiration Motivation is 0.94. Then, Moral Individualized Consideration is 0.93. And the last, Moral Idealized Influence is 0.91. The factor loading of all elements is positive with the statistical significance is at 0.1 level. 4) According to the results from data analysis above, the expert supported director to provide the elements and indicator in school management which correspond to the research results.

Keywords : indicator, leadership of moral change, school director

บทนำ

จากสภาวะการณ์ของการเปลี่ยนแปลงโลกในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทั่วทุกภาคส่วน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา จากการแพร่กระจายของข้อมูล สารสนเทศ และองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่มีการเชื่อมโยงกันทุกประเทศทั่วโลกด้วยเทคโนโลยี สารสนเทศที่ทันสมัยและรวดเร็วทั้งในด้านการติดต่อธุรกิจ การสื่อสาร ข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลจากกระแสโลกาภิวัตน์ เช่นเดียวกับประเทศอื่นทั่วโลก โลกาภิวัตน์เป็นปรากฏการณ์ที่สลายข้อจำกัดในมิติเวลาและพื้นที่ เกิดการเชื่อมโยงถึงกัน อย่างไร้พรมแดน สภาพการณ์เช่นนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในปัจจุบันและ ในอนาคต ทั้งนี้สภาวะการแข่งขันและการเปลี่ยนแปลงของโลกดังกล่าวนี้วันจะทวีความรุนแรง และรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งส่วนใหญ่ยึดวัตถุนิยมและเรื่องของเงินทองเป็นตัวตั้ง การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านกระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีดังกล่าว ทำให้คนไทยมุ่งแสวงหาความสุขและสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เกิดเป็นวัฒนธรรมย่อย ร่วมสมัยที่หลากหลาย ในรูปแบบการรวมกลุ่มของบุคคลที่สนใจเรื่องเดียวกัน โดยวัฒนธรรมที่บ่ง บอกถึงความเป็นไทยไม่สามารถแสดงบทบาทได้ชัดเจน ขณะเดียวกันสังคมไทยก็เผชิญกับความ เสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสะท้อนได้จากคนในสังคมที่มีการใช้ความรุนแรง ในการแก้ไขปัญหามากขึ้น ทั้งปัญหาครอบครัว การแย่งชิงทรัพยากรระหว่างชุมชน และความคิดเห็นแตกต่างทางการเมือง การวิจัยเรื่อง ตัวบ่งชี้ภาวะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยเนื้อหาสาระสำคัญ 8 ประเด็น คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 2) วัตถุประสงค์การวิจัย 3) คำถามในการวิจัย 4) สมมติฐานการวิจัย 5) กรอบแนวคิดการวิจัย 6) ขอบเขตการวิจัย 7) นิยามศัพท์เฉพาะ และ 8) ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดตามเนื้อหา ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อทดสอบโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อระบุองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้และค่าน้ำหนักของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษา นักวิชาการ แล้วสรุปเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

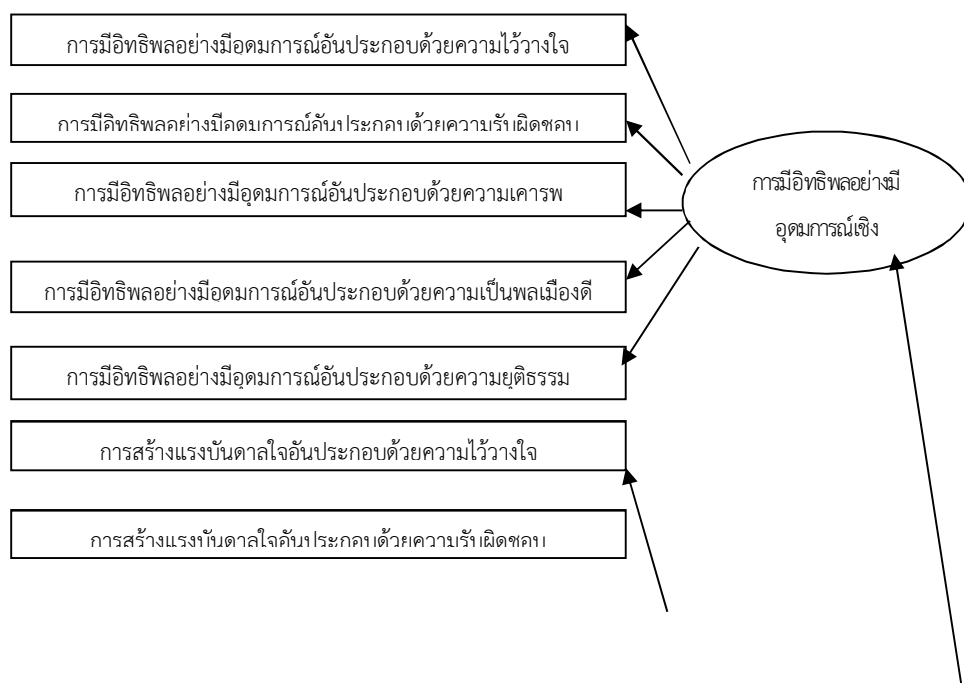
- 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (idealized influence)
- 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration)
- 3) การกระตุ้นทางปัญญา (intellectual stimulation)
- 4) การสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational motivation)

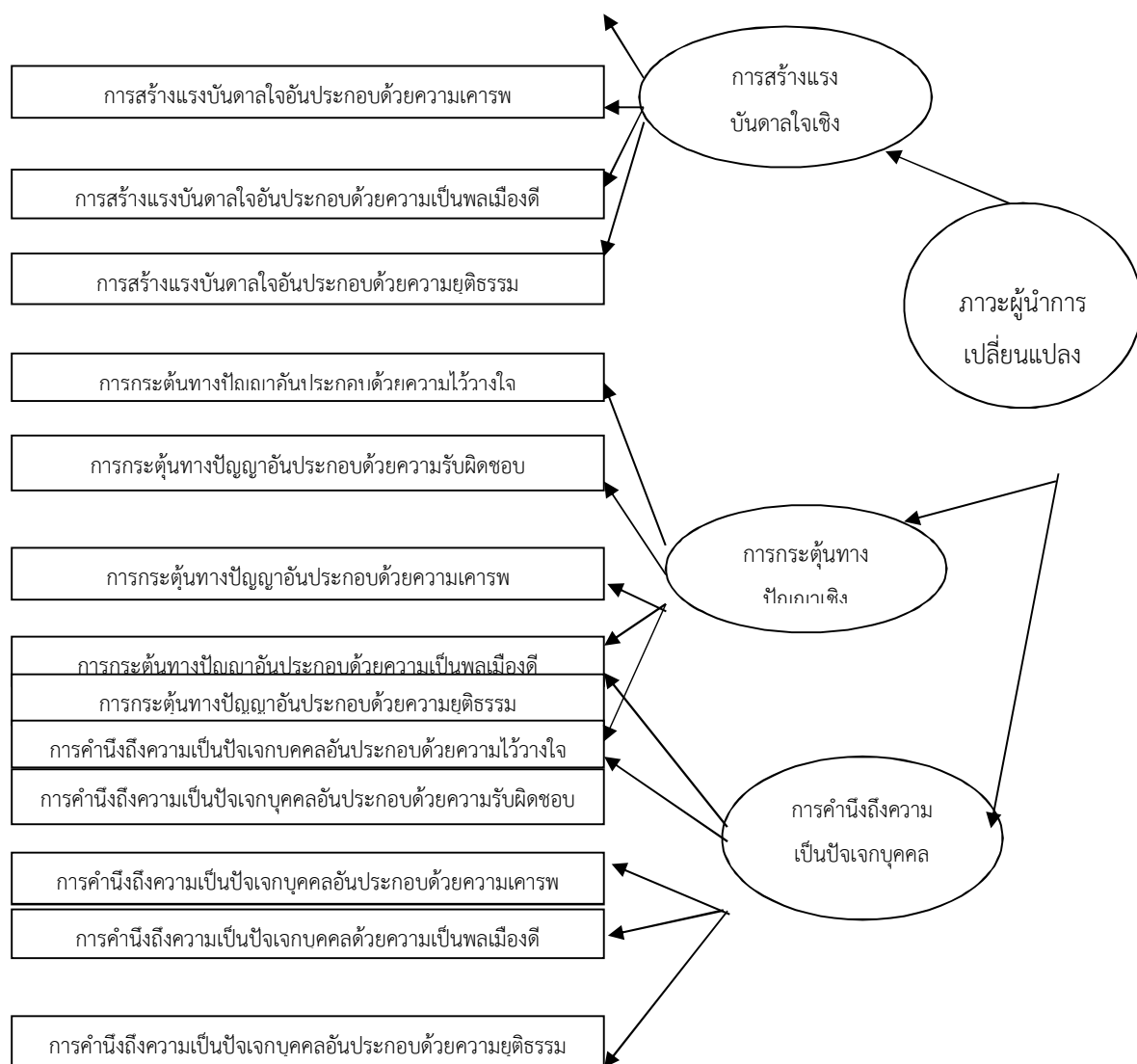
และแนวคิดภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม (Ethical Leadership) ประกอบด้วย พฤติกรรมเฉพาะอย่างน้อย

5 ประการ คือ

- 1) การแสดงออกถึงความไว้วางใจ (trust)
- 2) การแสดงออกถึงความรับผิดชอบ (responsibility)
- 3) การแสดงออกถึงความเคารพ (respect)
- 4) การแสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดี (citizenship)
- 5) การแสดงออกถึงความยุติธรรม (fairness)

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย เรื่องตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพที่ 1.

ภาพที่ 1. โมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods Research) โดยวิธีผสมทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อระบุองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้และค่าน้ำหนักของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อทดสอบโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามขั้นตอน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1: การศึกษาตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้เพื่อนำไปสู่การกำหนดองค์ประกอบตัวบ่งชี้และโมเดลการวัดจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ พบว่า มี 4 องค์ประกอบ 20 ตัวบ่งชี้ ซึ่งผู้วิจัยได้เขียนตัวแปรแฝง (Latent Variable) ในกรอบแนวคิดการวิจัยตามลำดับโดยมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบด้วยความไว้วางใจ 2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบด้วยด้วยความรับผิดชอบ 3) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบด้วยความเคารพ 4) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบด้วยความเป็นพลเมืองดี 5) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบด้วยความยุติธรรม

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจอันประกอบด้วยความไว้วางใจ 2) การสร้างแรงบันดาลใจอันประกอบด้วยความรับผิดชอบ 3) การสร้างแรงบันดาลใจอันประกอบด้วยความเคารพ 4) การสร้างแรงบันดาลใจอันประกอบด้วยความเป็นพลเมืองดี 5) การสร้างแรงบันดาลใจอันประกอบด้วยความยุติธรรม

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญาเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การกระตุ้นทางปัญญาอันประกอบด้วยความไว้วางใจ 2) การกระตุ้นทางปัญญาอันประกอบด้วยความรับผิดชอบ 3) การกระตุ้นทางปัญญาอันประกอบด้วยความเคารพ 4) การกระตุ้นทางปัญญาอันประกอบด้วยความเป็นพลเมืองดี 5) การกระตุ้นทางปัญญาอันประกอบด้วยความยุติธรรม

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความไว้วางใจ 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความรับผิดชอบ 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความเคารพ 4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความเป็นพลเมืองดี 5) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความยุติธรรม

จากนั้น ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ดังกล่าวข้างต้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ดุษฎีนิพนธ์เพื่อพิจารณาความถูกต้อง เหมาะสมและความสัมพันธ์ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์

ผลที่ได้รับ ได้องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 : เพื่อทดสอบโมเดลตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง
2. สร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
3. เก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิเคราะห์ข้อมูล

ผลที่ได้รับ ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3 : เพื่อระบุองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย ตัวบ่งชี้และค่าน้ำหนัก ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อ 3 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลที่ได้จากการสร้างกรอบแนวคิดมาเป็นพื้นฐานของการสร้างเครื่องมือพัฒนาตัวบ่งชี้ดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย กล่าวคือ สร้างแบบสอบถามระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาสภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนั้น นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัย ได้กำหนดขนาดโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-680) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 379 โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 379 คน และ หัวหน้างาน โรงเรียนละ 2 คน จำนวน 758 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 1,137 คน

2. วิเคราะห์ห่อองค์ประกอบ (Factor analysis) ของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นนามบัญญัติ ด้วยสถิติขั้นพื้นฐานในรูปแจกแจงตารางความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนข้อมูลที่มีลักษณะเป็นมาตราอัตราส่วน(Ratio scale) และวัดได้จากแบบสอบถามระดับการปฏิบัติชนิดมาตราประมาณค่า (Rating scale)

หาระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด นำมาวิเคราะห์ด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) รวมทั้งวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal component analysis)

ขั้นตอนที่ 4: การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) กำหนดคุณสมบัติผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 ท่าน ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานเชิงประจักษ์ และเป็นผลงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา สถานศึกษาที่ได้รับรางวัลหรือเป็นที่ยอมรับด้านคุณธรรมจริยธรรม

2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้างซึ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) โดยมีหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 7 ท่าน โดยผู้วิจัยได้ประสานงานเพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ ตามวันเวลาที่ได้นัดหมาย

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 7 ท่าน มาสรุปประเด็นหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาตามเพศพบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 643 คน คิดเป็นร้อยละ 56.55 และเพศหญิง จำนวน 494 คน คิดเป็นร้อยละ 43.45 เมื่อจำแนกตามอายุพบว่า อายุ 46 ปีขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 483 คน คิดเป็นร้อยละ 42.48 รองลงมา คือ อายุ 36-45 ปี จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 28.41 อายุ 25-35 ปีขึ้นไป จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 18.47 และต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 10.64 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาปริญญาโทมากที่สุด จำนวน 528 คน คิดเป็นร้อยละ 46.44 รองลงมา คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 402 คน คิดเป็นร้อยละ 35.36 และระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20 ตามลำดับ เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่ มีตำแหน่งหัวหน้างาน จำนวน 758 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมา คือ มีตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 379 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตามลำดับ

2. ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย แสดงความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า 20 % เพื่อคัดสรรกำหนดไว้ในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจายผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกตัว

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอนำมาอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อให้ได้กรอบแนวคิด พร้อมทั้งพิจารณาคัดเลือกตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบโดยใช้โปรแกรม SPSS วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเท่ากับหรือต่ำกว่า 20% นั้น อาจเนื่องจากระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็น การสร้างและพัฒนาตัวบ่งชี้ในการวิจัยนี้เป็นวิธีที่ใช้ นิยามเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) ที่มีการกำหนดโมเดลโดยมีทฤษฎีและงานวิจัยเป็นพื้นฐานรองรับ ตามทัศนะของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2545) ซึ่งเป็นวิธีที่ต้องมีการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยอย่างหนักแน่น ทำให้ผู้วิจัยต้องศึกษาทฤษฎีและผลงานวิจัยจากหลากหลายแหล่งอย่างเป็นเหตุผลต่อกัน มีการสรุปผลด้วยวิธีการสังเคราะห์ เพื่อให้กำหนดองค์ประกอบหลักขององค์ประกอบย่อย นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้มีความถูกต้องตรงตามทฤษฎีและผลงานวิจัยที่นำมาอ้างอิง นอกจากนั้น ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงข้อแนะนำที่ว่า "การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้ภายใต้กรอบแนวคิดทฤษฎีถือว่ามีความสำคัญมาก เพราะหากการพัฒนาตัวบ่งชี้เริ่มต้นจากกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ขาดคุณภาพแล้วไม่ว่าจะใช้เทคนิควิธีการทางสถิติดีอย่างไร ผลที่ได้จากการพัฒนาก็ย่อมด้อยคุณภาพไปด้วย (เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่ และแสง ปันมณี ,2529 อ้างถึงในวิโรจน์ สารรัตน์ ,2558) และข้อแนะนำที่ว่า การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยเพื่อกำหนดเป็นองค์ประกอบหลักองค์ประกอบย่อยนิยามเชิงปฏิบัติการและตัวบ่งชี้จะต้องคำนึงถึงความตรง validity ของเนื้อหาเป็นสำคัญ (วิโรจน์ สารรัตน์,2558) นอกจากนั้นในการวิจัยผู้วิจัยได้คำนึงถึงควมมีคุณภาพของการดำเนินการวิจัยตามหลักการ Max-Min-Conตามทัศนะของ Kerlinger And Lee (2000) ทั้งในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงทำให้ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทั้ง 60 ตัวมีค่าเฉลี่ยและค่าสัมประสิทธิ์การกระจายเป็นไปตามเกณฑ์และมีความเหมาะสมสามารถคัดสรรไว้ในโมเดลทุกตัวดังกล่าว

2. การทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการวิจัย พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดีมาก พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 73.38 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 77 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (P-value) เท่ากับ 0.596 นั้นหมายถึง ค่าไค-สแควร์ ไม่นัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.99 มีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.000 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบอตตานีและวอลเบอร์ก (Bottany & Walberg, 1994) ที่ว่าตัวบ่งชี้ทางการศึกษาเป็นประโยชน์มากในการประกันคุณภาพ (Quality assurance) และการแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Accountability) และเรสนิกโนแลนและเรสนิก (Resnick Nolan and Resnick, 1995) เสนอว่า ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดเป้าหมายที่ตรวจสอบได้ และสรุปว่า ในด้านการประเมินผลของระบบการศึกษา ตัวบ่งชี้ทางการศึกษาเป็นประโยชน์มากในการกำกับและประเมินผลระบบการศึกษา การจัดอันดับการศึกษา การประกันคุณภาพ และการแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การกำหนดเป้าหมายที่ตรวจสอบได้ การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการศึกษาโดยใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางซึ่งจะเรียกตัวบ่งชี้ประเภทนี้ว่า ตัวบ่งชี้ผลการปฏิบัติงาน (Performance Indicators)

3. การระบุองค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ และพฤติกรรมบ่งชี้ที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือค่าน้ำหนักองค์ประกอบตามเกณฑ์ที่กำหนด พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของโมเดล ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (TFLD) พบว่า ตัวบ่งชี้ทั้ง 20 ตัว มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) โดยตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความไว้วางใจ (CT1) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบไปด้วยความรับผิดชอบ (CR2) คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.799 ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบไปด้วยความไว้วางใจ (IT1) และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความยุติธรรม (CF5) คือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.418 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาค่าสถิติ Baertlett เพื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าดัชนี ไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Mayer-Olkin Measures of Sampling Adequacy MSA) เพื่อพิจารณาความเพียงพอของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจาก เมทริกซ์เอกลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ค่า Baertlett test of Sphericity มีค่าเท่ากับ 4611.716 ซึ่งมีค่าความน่าจะเป็นน้อยกว่า .01 ($p < .01$) ส่วนค่า Kaiser-Mayer-Olkin Measures of Sampling Adequacy (MSA) มีค่าเท่ากับ 0.971 โดยมีค่ามากกว่า .80 แสดงว่า ตัวบ่งชี้มีความสัมพันธ์กันดี

มาก สามารถนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบได้ ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอของ คิม และมัทเลอร์ ได้เสนอไว้ว่า ถ้ามีค่ามากกว่า .80 แสดงว่าดีมากและถ้ามีค่าน้อยกว่า .50 แสดงว่าใช้ไม่ได้ (Kim & Mucle, 1978 อ้างถึงใน สมเกียรติ ทานอก, 2539) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองด้วยโปรแกรม Lisrel เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวคิดของ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2545) โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาตัวบ่งชี้ หลังจากกำหนดวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาตัวบ่งชี้แล้วผู้วิจัยได้ทำการนิยามตัวบ่งชี้ ซึ่งเป็นการกำหนดนิยามปฏิบัติการตัวแปรย่อยตามโมเดลแนวคิดโดยใช้ทฤษฎีและงานวิจัยเป็นพื้นฐานสนับสนุน ทำให้ผู้วิจัยได้รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง (Structural Relationship Model) ของตัวบ่งชี้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้นิยามเชิงประจักษ์ (Empirical Definition) เพราะนิยามเชิงประจักษ์เป็นนิยามที่มีลักษณะใกล้เคียงกับนิยามเชิงทฤษฎี แต่การกำหนดน้ำหนักของตัวแปรแต่ละตัวที่จะนำมารวมกัน ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ไม่มีได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีโดยตรง แต่อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ การนิยามแบบนี้เหมาะสมและเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด อีกทั้งยังเหมาะสมกับการวิจัยที่มีการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น หรือโมเดลลิสเรล (Linear Structural Relationship Model or LISREL Model) เพราะเป็นวิธีที่สอดคล้องกัน

4. การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

โดยภาพรวมควรส่งเสริมให้นำโมเดลที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการนำโมเดลไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนานั้น ควรคำนึงถึงความสำคัญขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ที่ผลการวิจัยพบว่า มีค่าน้ำหนักจากมากไปหาน้อยโดยนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ตามประเด็น ดังนี้

1. เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการกระตุ้นทางปัญญาอันประกอบไปด้วยความเป็นพลเมืองดี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนา เรื่องการกระตุ้นทางปัญญาอันประกอบไปด้วยความเป็นพลเมืองดี ให้มากขึ้น เพราะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการกระตุ้นทางปัญญาเชิงจริยธรรม

2. เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนาเรื่องการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อให้มากขึ้นเพราะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเชิงจริยธรรม

3. เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการสร้างแรงบันดาลใจอันประกอบด้วยความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีนโยบายในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนา เรื่องการสร้างแรงบันดาลใจอันประกอบด้วยความยุติธรรมให้มากขึ้น เพราะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการสร้างแรงบันดาลใจเชิงจริยธรรม

4. เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนา เรื่องการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์อันประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อให้มากขึ้นเพราะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เชิงจริยธรรม

5. เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความยุติธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนาเรื่องการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความยุติธรรมให้มากขึ้นเพราะเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญของการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอันประกอบด้วยความยุติธรรม

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

เพื่อประโยชน์ในทางวิชาการและทางการบริหารที่ได้องค์ความรู้และข้อยืนยันที่กว้างขวาง ชัดเจนยิ่งขึ้นผู้วิจัยจึง เสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรม ดังนั้น หากมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ในการอธิบายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) โดยอาจนำเอาผลการวิจัยนี้เป็นแนวทาง เช่น การพัฒนาในตัวบ่งชี้ที่พบว่า มีค่าเฉลี่ยมาก รวมถึงการพัฒนาองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาก

3. ควรทำการศึกษาวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยใช้โมเดลที่ได้รับการทดสอบจากงานวิจัยนี้เป็นแนวทางเพื่อให้ได้โปรแกรมในการฝึกอบรมผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเชิงจริยธรรมอันจะส่งผลถึงคุณภาพการบริหารสถานศึกษาต่อไป

4. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสังกัดอื่น เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่เหมาะสมกับบริบทนั้น ๆ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ (2559). แนวทางปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ธวัช บุญยมนิ. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

กรุงเทพมหานคร : เนติกุลการพิมพ์.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการบริหารและการจัดการ

เขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชารอักษร

พระราชวรมนู (ประยูร ธรรมจิตโต). (2546) คุณธรรมสำหรับนักบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร:

มูลนิธิพุทธธรรม.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา, กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตน์, (2558) การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิด แนวปฏิบัติและกรณีศึกษา

พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ